

§ 244

Översyn av boendeformer inom äldreomsorgen

KSN-2021-02143

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** uppdra till kommunledningskontoret och vård- och omsorgsförvaltningen att utreda hur kommunens rådighet över etableringen av särskilda boenden kan stärkas och hur det växande ekonomiska underskottet till följd av tomma platser i äldreomsorgen ska hanteras,
2. **att** utredningen ska ha som utgångspunkt att värna individens rätt att välja boende och en mångfald bland särskilda boenden,
3. **att** utredningen ska belysa för- och nackdelar utifrån ett ekonomiskt-, kvalitets-, valfrihets- och planeringsperspektiv avseende boenden i egen regi och de som är upphandlade i enlighet med lagen om valfrihetssystem (LOV) och lagen om offentlig upphandling (LOU),
4. **att** utredningen även ska studera hur en mellanboendeform, t.ex. trygghetsboende, kan möta individernas efterfrågan och komplettera omsorgserbudet till de äldre invånarna och hur sådana boendeformer påverkar efterfrågan på särskilt boende,
5. **att** utse kommunstyrelsens arbetsutskott tillsammans med partiernas gruppledare i äldrenämnden till styrgrupp för utredningen, samt
6. **att** utredningen ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast december 2021.

Sammanfattning

Mot bakgrund av den, under de senaste åren, ökade överkapaciteten av platser inom särskilt boende för äldre, föreslås kommunstyrelsen att uppdra till kommunledningskontoret och vård- och omsorgsförvaltningen att utreda hur kommunens rådighet över etableringen av särskilda boenden kan stärkas och hur det växande ekonomiska underskottet till följd av tomma platser i äldreomsorgen ska hanteras. Utredningens ska ha som utgångspunkt att värna individens rätt att välja boende och en mångfald bland särskilda boenden. Kommunstyrelsens arbetsutskott

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2021-08-17

tillsammans med partiernas gruppleddare i äldrenämnden föreslås att utses till styrgrupp för utredningen.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 30 juli 2021

Yrkanden

Fredrik Ahlstedt (M) yrkar att ärendet återremitteras.

Tobias Smedberg (V), Eva Christiernin (S) och Rickard Malmström (MP) yrkar bifall till föreliggande förslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer först återremissyrkande mot ärendets avgörande idag och finner att ärendet ska avgöras idag.

Ordförande ställer därefter föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Reservationer

Fredrik Ahlstedt (M) och Jonas Segersam (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för Fredrik Ahlstedts (M) återremissyrkande.

Särskilt yttrande

Tobias Smedberg (V) lämnar ett särskilt yttrande:

Detta beslutsärende är ett resultat av en budgetöverenskommelse mellan Vänsterpartiet och mittenstyret, men är en angelägenhet som borde välkomnas av samtliga partier. Uppsala är en av mycket få kommuner i landet som använder sig av LOV inom särskilda boenden för äldre. Anledningen till att denna frihet för privata aktiebolag att etablera äldreboenden precis när, var och i hur stor eller liten utsträckning de själva önskar är så impopulär i landets kommuner är för att LOV inom särskilda boenden är mycket kostnadsdrivande och fråntar kommuner rådighet över utbyggnadstakten av äldreboenden.

I Uppsala kommun har vi i nuläget cirka 400 tomma äldreboendeplatser och en fortsatt LOV-drift kommer innebära merkostnader om flera hundra miljoner kronor kommande år. Pengar som behövs för att rusta upp vår välfärd.

Vänsterpartiet anser att privata riskkapitalister och marknadsstyrning inte hör hemma inom äldreomsorgen över huvud taget. Men även den som av någon anledning anser att

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2021-08-17

äldreomsorgen är till för aktieägare och inte till för de äldre måste inse att just LOV som upphandlingsform är ett kostsamt haveri. Vi vädjar till högerpartierna att inte vara ideologiskt bångstyriga och istället visa kompromissvilja och finna en väg fram som gör att kommunens skattemedel avsedda för äldreomsorg ska bidra till just en stärkt äldreomsorg, inte till att finansiera tomma boendeplatser uppkomna genom privata företags spekulation.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2021-07-30

Diarienummer:
KSN-2021-02143

Handläggare:
Patrik Hesselius, Rikard Sörell

Översyn av boendeformer inom äldreomsorgen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** uppdra till kommunledningskontoret och vård- och omsorgsförvaltningen att utreda hur kommunens rådighet över etableringen av särskilda boenden kan stärkas och hur det växande ekonomiska underskottet till följd av tomma platser i äldreomsorgen ska hanteras,
2. **att** utredningen ska ha som utgångspunkt att värna individens rätt att välja boende och en mångfald bland särskilda boenden,
3. **att** utredningen ska belysa för- och nackdelar utifrån ett ekonomiskt-, kvalitets-, valfrihets- och planeringsperspektiv avseende boenden i egen regi och de som är upphandlade i enlighet med lagen om valfrihetssystem (LOV) och lagen om offentlig upphandling (LOU),
4. **att** utredningen även ska studera hur en mellanboendeform, t.ex. trygghetsboende, kan möta individernas efterfrågan och komplettera omsorgserbjudandet till de äldre invånarna och hur sådana boendeformer påverkar efterfrågan på särskilt boende,
5. **att** utse kommunstyrelsens arbetsutskott tillsammans med partiernas gruppledare i äldrenämnden till styrgrupp för utredningen, samt
6. **att** utredningen ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast december 2021.

Ärendet

Mot bakgrund av den, under de senaste åren, ökade överkapaciteten av platser inom särskilt boende för äldre, föreslås kommunstyrelsen att uppdra till kommunledningskontoret och vård- och omsorgsförvaltningen att utreda hur kommunens rådighet över etableringen av särskilda boenden kan stärkas och hur det växande ekonomiska underskottet till följd av tomma platser i äldreomsorgen ska

hanteras. Utredningens ska ha som utgångspunkt att värna individens rätt att välja boende och en mångfald bland särskilda boenden. Kommunstyrelsens arbetsutskott tillsammans med partiernas gruppleddare i äldrenämnden föreslås att utses till styrgrupp för utredningen.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret och vård- och omsorgsförvaltningen.

Föredragning

Under de senaste åren har antalet platser inom särskilt boende för äldre i Uppsala kommun ökat medan det finns en stegvist minskad trend i efterfrågan. Per juli 2021 fanns cirka 220 tomma platser i särskilt boende, varav hälften i kommunens egenregi. Utöver dessa finns drygt 100 platser i extern regi som står klara men ännu inte öppnat. Denna situation drabbar kommunen och de privata utförarna ekonomiskt.

Enligt Socialstyrelsens statistik har det under en lång tid pågått en förskjutning inom äldreomsorgen i Sverige, där mer och mer vård och omsorg ges i ordinärt boende medan färre bor på särskilt boende. Skälen är flera. Dels ett generellt bättre hälsotillstånd även i högre ålder, dels en utbyggd vård och omsorg i ordinärt boende och slutligen även ekonomin, då det för äldre som inte har väldigt omfattande behov av omsorg är mindre resurskrävande med omvårdnad i ordinärt boende. Denna trend kan observeras även i Uppsala kommun. Det finns en vilja hos invånarna att kunna välja sin egen boendeform och att omsorg vid behov kan ges i bostaden.

Denna generella trend reflekteras i den överkapacitet som nu finns inom särskilt boende i Uppsala kommun. Signaler om en sådan överkapacitet har synts redan innan pandemin 2020/21, och är alltså inte primärt beroende av Covid-19. Denna överkapacitet har dock ökat något under pandemin. Det finns en beteendeförändring bland invånarna, där efterfrågan på särskilt boende har förändrats. Det finns även tydliga signaler om att man efterfrågar en boendeform mellan ordinärt boende och särskilt boende, exempelvis trygghetsboende.

Mot bakgrund av detta föreslås kommunstyrelsen att uppdra till kommunledningskontoret och vård- och omsorgsförvaltningen att utreda hur kommunens rådighet över etableringen av särskilda boenden kan stärkas och hur det växande ekonomiska underskottet till följd av tomma platser i äldreomsorgen ska hanteras.

Utredningen föreslås särskilt titta på hur Uppsala kommun kan värna individens rätt att välja boende samt en mångfald bland särskilda boenden. Vidare föreslås utredningen belysa för- och nackdelar utifrån ett ekonomiskt-, kvalitets-, valfrihets- och planeringsperspektiv avseende boenden i egen regi och de som är upphandlade i enlighet med lagen om valfrihetssystem (LOV) och lagen om offentlig upphandling (LOU).

Mot bakgrund av den växande efterfrågan av en mellanboendeform föreslås utredningen även studera hur en sådan boendeform, t.ex. trygghetsboende, kan möta individernas efterfrågan och komplettera omsorgserbudandet till de äldre invånarna och hur sådana boendeformer påverkar efterfrågan på särskilt boende

Utredningen föreslås utföras av kommunledningskontoret och vård- och omsorgsförvaltningen. För att säkerställa en bred politisk insyn och stegvisa politiska ställningstaganden föreslås kommunstyrelsens arbetsutskott tillsammans med

partiernas gruppleddare i äldrenämnden utgöra styrgrupp för utredningen. Utredningen ska därefter åiterrapporteras till kommunstyrelsen senast i december 2021.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen föreslås genomföras inom befintlig budgetram för kommunstyrelsen och äldrenämnden.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 30 juli 2021

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Lenita Granlund
Vård- och omsorgsdirektör